

Blogbericht Nils Rosmuller (Lector Transportveiligheid, IFV) over Publiek-Private Samewerking/Mutual Aid congres, 29 juni 2017

In zijn opiniërende blogs reageert Nils Rosmuller op de actualiteit en maakt hij de lezers attent op interessante studies of rapporten.

Mutual Aid en transportincidentbestrijding (4 juli 2017)

Op 29 juni jl. vond het door Kappetijn Safety Specialist georganiseerde congres 'Mutual Aid en Publiek Private Samenwerking (PPS)¹ in haven- en industriegebieden' plaats. Het thema van het congres was samenwerking tussen bedrijfsbrandweer en overheidsbrandweer. Deze samenwerking (Mutual Aid) vindt al op tal van plekken plaats in Nederland, zoals bijvoorbeeld Sitech in Limburg, Gezamenlijke Brandweer in de haven van Rotterdam, op het industriepark te Delftzijl of de Schipholbrandweer. Toch is het onderwerp uiterst actueel. Zo adresseert de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV)² naar aanleiding van Odfjell het punt van ketenverantwoordelijkheid.

Ketenverantwoordelijkheid is vooral een zaak van het bedrijfsleven: je bent ook verantwoordelijk voor het transport van eigen goederen (die verantwoordelijkheid houdt niet op bij de poort). De OvV adresseert in zijn rapport van het treinongeval in Tilburg opnieuw het aspect van ketenverantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid voor de gevaarlijke stoffen geldt dus ook wanneer gevaarlijke stoffen van jouw fabrieksterrein af zijn en vervoerd worden over de weg, het water en het spoor. Wanneer tijdens dat transport iets misgaat, dan heb je als industrie samen met de overheid 'de klus' (de incidentbestrijding) te klaren.

In de hoek van stationaire installaties wordt ook de brug geslagen naar Mutual Aid. Door diverse branches in de chemische industrie, inspectie, veiligheidsregio en LEC brandweer BRZO is een beleidskader Bestrijding plasbrand in tankputten³ opgesteld. Dit beleidskader is opgesteld naar aanleiding van PGS-29 (bovengrondse opslag van brandbare vloeistoffen in cilindrische tanks). Mochten de plasbrandscenario's dus dusdanig omvangrijk zijn dan dienen ofwel stationaire voorzieningen getroffen te worden, ofwel dienen voorzieningen op een andere manier georganiseerd te zijn, zodat de impact (langdurige maatschappelijke verstoring) van de brand wordt beperkt. Die andere manier kan een vorm van Mutual Aid betreffen door bijvoorbeeld mobiele voorzieningen te organiseren: het inrichten van een eigen bedrijfsbrandweer of afspraken met bedrijfsbrandweren tot het verlenen van bijstand bij genoemd scenario.

Hieronder volgen mijn observaties in volgorde van het programma⁴ waarna ik afsluit met een oproep aan betrokken partijen.

---

¹ PPS is de brede term voor allerlei vormen van publiek-private samenwerking. Mutual is gericht op de samenwerking tussen bedrijfs- en overheidsbrandweren.

² <https://www.onderzoeksraad.nl/uploads/phase-docs/326/4ca4a60553ccrapport-odfjell-aanbevelingen.pdf>

³ <https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/2016-Rijksoverheid-Bijlage%20A-brief-Implementatieplan-bestrijding-tankputbrand-PGS-29.pdf>

⁴ <https://www.kappetijn.eu/mutual-aid-en-pps-in-haven-en-industriegebieden/>

Jan Waals

Waals (directeur Gezamenlijke Brandweer) gaf een doorkijk in de werking van de Gezamenlijke Brandweer (GB), een PPS bij uitstek. De wijze waarop de GB tot stand is gekomen, startend vanaf een industriële brand in het havengebied van Rotterdam in 1968 tot de ondertekening van de oprichtingsakte in 1998: een periode van 30 jaar. De bijna 65 bedrijfsleden betalen jaarlijkse een afdracht aan de GB, net als de gemeente Rotterdam. Hiermee verzorgt de GB de incidentbestrijding in enkele woonkernen en het havengebied (landzijde). Havenbedrijf Rotterdam verzorgt de incidentbestrijding op het water. Er is een innige samenwerking tussen de GB en de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. In de haven zijn zogenaamde 'free riders' een punt van zorg. Industrieën in de haven die geen afdracht betalen en aangeven met eigen voorzieningen de veiligheid te organiseren, maar er ondertussen min of meer van uitgaan dat de GB 'toch wel zal komen om de gevolgen te bestrijden', wanneer er een groot industrieel incident plaatsvindt.

Mijn pleidooi

Ikzelf heb aan de hand van stromingen in de Bestuurskunde rondom PPS een pleidooi gehouden voor Mutual Aid inrichting op bovenregionaal niveau. Aan de hand van cases uit de transportsector blijkt dat de bestrijding van transportongevallen met gevaarlijke stoffen per definitie een publiek-private samenwerking betreft. Daarnaast blijkt dat die transportongevallen veelal tot verstoring leiden tot ver in Nederland en zelfs daarbuiten en dat ze overal in ons land plaats kunnen vinden. En niet overal is voldoende kennis en materieel aanwezig voor een adequate bestrijding, ondanks talrijke regionale/lokale PPS-verbanden. Het hebben van een regio overstijgende Mutual Aid organisatie kan deze leemte invullen: niet alleen voor transportscenario's, maar zeer zeker ook voor de grote industriële scenario's zoals bijvoorbeeld tankputbranden.

Alan Dirks

Dirks (Havenbedrijf Rotterdam) geeft aan op welke wijze het Havenbedrijf Rotterdam acteert in het geheel van industriële veiligheid op zijn grondgebied. Het Havenbedrijf is zelf al een PPS gericht op exploitatie en verhuur van haar zijn en draagt dus zorg voor incidentbestrijding op het water. Voor industriële bedrijven die zich willen vestigen is de Nederlandse situatie omtrent industriële veiligheid niet eenvoudig: de complexe regelgeving, de vergunningverlening, toezicht en handhaving en dan ook nog de Gezamenlijke Brandweer. Het Havenbedrijf zelf stelt echter geen eisen aan de veiligheid van de genoemde bedrijven, omdat daar van overheidswege instanties voor zijn.

Per Brännström

Brännström (Swedisch Petroleum and Biofuel Industrie (SMC)) vertelde hoe men in Zweden de bestrijding van grootschalige olie-industrie gerelateerde incidenten heeft georganiseerd. De olie-industrie stelt materiaal en materieel beschikbaar aan de Zweedse overheidsbrandweer. Men heeft hiertoe Zweden verdeeld in vier landsdelen. Binnen die landsdelen zijn speciaal hiervoor geselecteerde overheidsbrandweermensen opgeleid en geoefend in het bestrijden van industriële ongevallen. Op het moment dat er een groot incident in de olie-industrie plaatsvindt, stelt het SMC het bestrijdingsmaterieel beschikbaar en zullen de overheidsbrandweermensen hiermee het incident bestrijden. Het uitgangspunt is dat de pool van middelen enkel voor olie-industrie gerelateerde

incident wordt ingezet: "Je kunt alleen maar goed zijn als je je specialiseert". Het initiatief van het SMC en de kosten worden volledig door de industrie gedragen.

Kees Kappetijn

Kappetijn (Kappetijn Safety Specialists en dagvoorzitter) gaf een tour d'horizon rondom PPS-verbanden zoals die er in Nederland zijn. Dat ze er zijn en goed werken op lokaal/regionaal niveau, blijkt telkenmale. De verschijningsvormen zijn echter zeer divers. Van een zelf gevormde nieuwe juridisch entiteit (zoals de GB), tot gebruikmaking van de bestaande juridische entiteit van de veiligheidsregio (zoals bij havengebied Moerdijk), tot het gebruikmaken van de bestaande juridische entiteit van een industriële partner (zoals bij kerncentrale te Petten). Er is geen blauwdruk voor het welslagen van een PPS-constructie, maar dat er bepaalde succesfactoren zijn is wel duidelijk: zoals het vroegtijdig uitdiscussiëren over vraagstukken van verantwoordelijkheid en financiën en taak en rolverdeling.

Theo Weterings

Weterings (burgemeester van Haarlemmermeer) heeft in zijn verzorgingsgebied vijf PPS-constructies, zoals die van Schipholbrandweer en Tata Steel. De burgemeester geeft aan dat de samenwerking tussen de private en publieke partijen een uiterst effectieve en efficiënte manier is om voor goede incidentbestrijding te zorgen. Cruciaal hierin is goed in gesprek te gaan en blijven met elkaar, binnen de gestelde veiligheidskaders. De crux zit hem er in om binnen die kaders met elkaar te werken aan proportioneel georganiseerde incidentbestrijding.

Tot besluit

Mutual Aid constructies bieden goede mogelijkheden voor industriële incidentbestrijding. De bestaande constructies in Nederland laten dat zien. Tevens blijkt dat die bestaande vormen een verscheidenheid aan gedaantes kennen. Regio-overstijgende – landsdekkende - Mutual Aid is met het Platform Industriële Incidentbestrijding (PII) enkele jaren geleden schoorvoetend van de grond gekomen. De tijd lijkt nú rijp om hierop voort te borduren en door te pakken. Gesprekken tussen Brandweer Nederland, Bedrijfsbrandweer en het IFV worden hiertoe gevoerd. Mijn oproep is om die landsdekkende Mutual Aid zorgvuldig uit te werken, want er liggen complexe vraagstukken aan ten grondslag. Echter, mijn hoop is om hier niet 30 jaar over te doen, 30 weken lijkt mij mogelijk voor de realisatie van de eerste stap in deze richting: een kaderstellende intentieverklaring dat we dit in Nederland willen.